EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 07 26
COM(2021) 418 final

2021/0235 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų dalyvėms taikant rašytinę procedūrą, dėl VI priede pateikto Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų, skirtų anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektams, peržiūros

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO DALYKAS

Šis pasiūlymas teikiamas dėl sprendimo, kuriuo nustatoma pozicija, kurios Europos Sąjungos vardu turi laikytis Komisija dėl Sektorių susitarimo dėl anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektų (toliau – Susitarimas dėl anglimis kūrenamų sektorių), pateikto Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) VI priede, peržiūros.

Remiantis 2021 m. balandžio 21 d. pateiktu Europos Sąjungos pasiūlymu (toliau – pasiūlymas), Susitarimo dalyvių lygmeniu vyksta diskusijos dėl Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių atnaujinimo. Pasiūlymu dalyvės, kurios visos pasirašė Paryžiaus susitarimą, raginamos suderinti Susitarimą su bendrais klimato tikslais, iš dalies pakeičiant Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių nuostatas, kad būtų panaikinta bet kokia galimybė teikti paramą pagal Susitarimo nuostatas kaip oficialiai remiamus eksporto kreditus ir sąlygotąją pagalbą anglimis kūrenamų elektrinių ir susijusių projektų eksportui.

Kadangi su klimatu susijusiems klausimams, o konkrečiau – tam, kad būtų laipsniškai atsisakoma naudoti anglis elektros energijai gaminti, skiriamas ypatingas dėmesys, šiuo klausimu dalyvės gali susitarti iki 2021 m. lapkritį įvyksiančio COP 26 susitikimo. Visų pirma, COP 26 pirmininkas paragino šalis atsisakyti energijos gamybos naudojant anglis, o 2021 m. gegužės 21 d. G 7 valstybės įsipareigojo iki 2021 m. pabaigos nutraukti naują tiesioginę vyriausybės paramą tarptautinei šiluminės energijos gamybai naudojant anglis, jei netaikomos taršos mažinimo priemonės, be kita ko, teikiant oficialią paramą vystymuisi, eksporto finansavimą, investicijas ir finansinę bei prekybos skatinimo paramą. Tam, kad Europos Sąjunga ir toliau galėtų demonstruoti savo ryžtingus užmojus, labai svarbu, kad ji pasirengtų laikytis pozicijos dėl galimo susitarimo šiuo klausimu gerokai iki 2021 m. lapkričio 1–12 d. vyksiančio COP 26 susitikimo.

2. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

2.1. Susitarimas dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų

Susitarimas – ES, JAV, Kanados, Japonijos, Korėjos, Norvegijos, Šveicarijos, Australijos, Naujosios Zelandijos, Turkijos ir Jungtinės Karalystės savanoriškas susitarimas, kuriuo siekiama nustatyti tinkamo oficialiai remiamų eksporto kreditų naudojimo sistemą. Praktiškai tai reiškia, kad sudaromos vienodos sąlygos (t. y. konkurencija grindžiama eksportuojamų prekių ir paslaugų kaina ir kokybe, o ne suteiktomis finansinėmis sąlygomis) ir kartu siekiama panaikinti subsidijas ir prekybos iškraipymus, susijusius su oficialiai remiamais eksporto kreditais. Susitarimas įsigaliojo 1978 m. balandžio mėn., jis yra neribotos trukmės ir, nors jam teikiama EBPO sekretoriato administracinė parama, jis nėra EBPO aktas[1].

Susitarimas reguliariai atnaujinamas, atsižvelgiant į finansų rinkos ir politikos pokyčius, darančius įtaką oficialiai remiamų eksporto kreditų teikimo tvarkai. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1233/2011 Susitarimas perkeltas į ES teisę ir atitinkamai yra teisiškai privalomas ES[2] [3]. Pagal to reglamento 2 straipsnį Susitarimo sąlygų pakeitimai į ES teisę įtraukti deleguotaisiais aktais.

---

1 Kaip apibrėžta EBPO konvencijos 5 straipsnyje.

2 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB (OL L 326, 2011 12 8, p. 45).

3 Ankstesnės EBPO susitarimo redakcijos į ES teisę perkeltos Tarybos sprendimais.

2.2. Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų dalyvės

Susitarimo dalyvių susitikimuose, taip pat rašytinėse procedūrose, kurias dalyvės taiko priimdamos sprendimus, Sąjungai atstovauja Europos Komisija. Sprendimai dėl visų Susitarimo pakeitimų priimami bendru sutarimu. Sąjungos poziciją priima Taryba, o valstybės narės ją svarsto Tarybos eksporto kreditų darbo grupėje[4].

2.3. Numatomas Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių dalyvių aktas

Pirmiausia 2016 m. dalyvės pasiekė susitarimą dėl Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių, kad skatintų eksportuotojus ir pirkėjus atsisakyti anglimis kūrenamų mažo efektyvumo elektrinių. Susitarime dėl anglimis kūrenamų sektorių, be Susitarimu nustatytų horizontaliųjų sąlygų, išdėstomos konkretiems sektoriams skirtos taisyklės. Juo remiantis galima finansuoti tik ypatingos svarbos technologiją naudojančias arba mažai teršalų išmetančias (mažiau kaip 750 g CO_2/kWh pagaminamos elektros energijos) dideles elektrines (daugiau kaip 500 MW), o finansuoti aukšto efektyvumo standartų neatitinkančias mažesnes elektrines leidžiama tik tose šalyse, kurios atitinka Tarptautinės plėtros asociacijos išteklių skyrimo reikalavimus.

Į Susitarimą dėl anglimis kūrenamų sektorių įtraukta peržiūros nuostata, kuria siekiama labiau sugriežtinti Susitarimo sąlygas. 6 straipsnio a punkte nustatyta, kad „Šis Sektorių susitarimas peržiūrimas ne vėliau kaip 2020 m. birželio 30 d., siekiant dar labiau sustiprinti jo nuostatas, kurios galios antruoju etapu, prasidėsiančiu ne vėliau kaip 2021 m. sausio 1 d., siekiant prisidėti prie bendro tikslo – spręsti klimato kaitos problemą, toliau mažinti oficialią paramą anglimis kūrenamoms elektrinėms ir taip pat siekti, kad mažiau veiksmingos anglimis kūrenamos elektrinės būtų naudojamos kuo mažiau.“ Visų pirma 6 straipsnio b punkte nustatyta, kad „Atliekant peržiūrą atsižvelgiama į: 1) naujausias klimatologijos ataskaitas ir tolesnio siekio suvaldyti visuotinį atšilimą, kad temperatūra nepakiltų daugiau nei 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, poveikį pasauliniams infrastruktūros investicijų sprendimams“.

Nuo to laiko, kai 2016 m. buvo priimtas Susitarimas dėl anglimis kūrenamų sektorių, išsami analizė parodė, kad norint užtikrinti, jog atšilimas neviršytų 2 °C, reikia greitai ir dideliu mastu laipsniškai atsisakyti šiluminės energijos gamybos naudojant anglis: scenarijai iš esmės rodo, kad iki 2040 m. būtina uždaryti beveik visas anglimis kūrenamas elektrines. Tačiau pagal 2016 m. priimtas Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių nuostatas anglimis kūrenamoms elektrinėms vis dar galima teikti tiesioginę ir netiesioginę paramą. Todėl kyla nuoseklumo klausimas. Siekdama išspręsti šį klausimą, Tarybos eksporto kreditų darbo grupė nuo 2020 m. svarsto Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių peržiūros pasiūlymą.

3. POZICIJA, KURIOS TURI BŪTI LAIKOMASI SĄJUNGOS VARDU

2021 m. balandžio 21 d. Europos Komisija Sąjungos vardu Susitarimo dalyvėms pateikė Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių peržiūros pasiūlymą, kurį iš pradžių aptarė ir priėmė Tarybos eksporto kreditų darbo grupė. Pasiūlymu numatoma visame pasaulyje laipsniškai nutraukti anglimis kūrenamų elektrinių sektoriaus eksporto finansavimą. Konkrečiau, juo raginama nedelsiant nutraukti oficialiai remiamų eksporto kreditų ir sąlygotosios pagalbos teikimą:

– naujų anglimis kūrenamų elektrinių ir jų dalių eksportui, jei netaikomos taršos mažinimo priemonės;

[4] Tarybos sprendimas dėl Politikos koordinavimo kreditų draudimo, kreditų garantijų ir finansinių kreditų klausimais grupės sudarymo (OL 66, 1960 10 27, p. 1339).

– įrenginių esamoms anglimis kūrenamoms elektrinėms tiekimui, jei netaikomos taršos mažinimo priemonės, išskyrus tada, kai tiekiamų įrenginių paskirtis yra taršos mažinimas ir jie nėra skirti tam, kad būtų prailgintas naudingo elektrinės tarnavimo laikas arba padidintas pajėgumas, ir

– prekių ir paslaugų, susijusių su šiluminėms elektrinėms skirtų anglių kasyklų projektavimu, statybomis ar plėtra ir su bet kokios rūšies transportu, daugiausia naudojamu šiluminėms elektrinėms skirtoms anglims vežti, eksportui.

Šiuo pasiūlymu siekiama panaikinti atotrūkį tarp dalyvių įsipareigojimo įgyvendinti ilgalaikius Paryžiaus susitarimo tikslus ir Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių nuostatų, kurios vis dar leidžia remti anglimis kūrenamų elektrinių eksportą ir šiluminės energijos gamybos naudojant anglis pasaulinę vertės grandinę. Pasiūlymas visiškai atitinka Europos Sąjungos politikos prioritetus. Visų pirma, 2021 m. sausio 25 d. Europos Sąjungos Taryba savo išvadose dėl diplomatijos klimato ir energetikos srityse paragino visame pasaulyje laipsniškai panaikinti aplinkai kenksmingas iškastinio kuro subsidijas laikantis aiškaus tvarkaraščio ir ryžtingai bei teisingai visame pasaulyje užtikrinti pertvarką siekiant poveikio klimatui neutralumo, be kita ko, laipsniškai atsisakyti energijos gamybai naudoti anglis, jei netaikomos taršos mažinimo priemonės, ir pirmiausia nedelsiant nutraukti visą naujos anglių pramonės infrastruktūros finansavimą trečiosiose šalyse.

Kadangi labai svarbu, kad EBPO eksporto kreditų bendruomenė klimato politikos tikslus tinkamai perkeltų į Susitarimo nuostatas ir paverstų praktinėmis priemonėmis, būsimuose susitikimuose Europos Sąjunga sieks susitarti dėl šių laipsniško panaikinimo priemonių. Keletas kitų dalyvių (iš esmės, Jungtinė Karalystė, Kanada ir Jungtinės Amerikos Valstijos) taip pat veikiausiai pasirinks tą pačią poziciją, o kitos (Korėja ir Japonija) šiemet paskelbė, kad baigs remti tarptautinę šiluminės energijos gamybą naudojant anglis, jei netaikomos taršos mažinimo priemonės. Jeigu derybos bus sėkmingos, dalyvės gali būti raginamos per vieną iš būsimų sesijų, galbūt per neeilinį dalyvių susitikimą prieš COP 26 – 2021 m. rugsėjo arba spalio mėn., priimti Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių ir galbūt kai kurių Susitarimo straipsnių pakeitimus siekiant atsižvelgti į Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių peržiūrą. Tokiu atveju Europos Sąjunga turėtų galėti laiku pareikšti savo poziciją dėl Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių peržiūros.

4. TEISINIS PAGRINDAS

4.1. Procedūrinis teisinis pagrindas

4.1.1. Principai

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 218 straipsnio 9 dalyje numatyti sprendimai, kuriais „nustatomos pozicijos, kurios Sąjungos vardu priimamos susitarimu įsteigtame organe, kai tam organui reikia priimti teisinę galią turinčius aktus, išskyrus aktus, papildančius arba pakeičiančius susitarimo institucinę struktūrą“.

Sąvoka „teisinę galią turintys aktai“ apima aktus, turinčius teisinę galią pagal aptariamą organą reglamentuojančias tarptautinės teisės normas. Ji taip pat apima priemones, kurios nėra privalomos pagal tarptautinę teisę, tačiau „gali stipriai paveikti Sąjungos teisės akto leidėjo priimamų teisės aktų [...] turinį“[5].

[5] 2014 m. spalio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Vokietija prieš Tarybą*, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61–64 punktai.

4.1.2. Taikymas aptariamuoju atveju

Numatomas aktas gali labai paveikti ES teisės aktų turinį, visų pirma 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB, nuostatas. Taip yra dėl šio reglamento 2 straipsnio, kuriame nustatyta, jog „[i]š dalies pakeitus gaires, kaip susitarta Susitarimo dalyvių, Komisija, remdamasi 3 straipsniu, priima deleguotuosius aktus, susijusius su daliniu II priedo pakeitimu“. Tai apima Susitarimo priedų pakeitimus.

Todėl siūlomo sprendimo procedūrinis teisinis pagrindas yra SESV 218 straipsnio 9 dalis.

4.2. Materialinis teisinis pagrindas

4.2.1. Principai

Sprendimo pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį materialinis teisinis pagrindas pirmiausia priklauso nuo numatomo akto, dėl kurio Sąjungos vardu nustatoma pozicija, tikslo ir turinio. Jeigu numatomu aktu siekiama dviejų tikslų arba jį sudaro dvi dalys ir jeigu vieną iš tų tikslų ar dalių galima laikyti pagrindiniu tikslu arba pagrindine dalimi, o kita dalis ar kiti tikslai yra tik papildomi, sprendimas pagal SESV 218 straipsnio 9 dalį turi būti grindžiamas tik vienu materialiniu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikalauja pagrindinis ar svarbesnis tikslas arba dalis.

4.2.2. Taikymas aptariamuoju atveju

Pagrindinis numatomo akto tikslas ir turinys yra susiję su eksporto kreditais, o tai patenka į bendros prekybos politikos taikymo sritį. Todėl siūlomo sprendimo materialinis teisinis pagrindas yra SESV 207 straipsnis.

4.3. Išvada

Siūlomo sprendimo teisinis pagrindas turėtų būti SESV 207 straipsnio 4 dalies pirma pastraipa kartu su 218 straipsnio 9 dalimi.

2021/0235 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS SPRENDIMAS

dėl pozicijos, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų dalyvėms taikant rašytinę procedūrą, dėl VI priede pateikto Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų, skirtų anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektams, peržiūros

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnio 4 dalies pirmą pastraipą kartu su 218 straipsnio 9 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

(1) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1233/2011[6] Susitarime dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas), įskaitant VI priede pateiktą Sektorių susitarimą dėl eksporto kreditų, skirtų anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektams, pateiktos gairės perkeltos į Sąjungos teisę ir atitinkamai yra teisiškai privalomos ES;

(2) pagal Susitarimo dėl anglimis kūrenamų sektorių 6 straipsnį Susitarimo dalyvės (toliau – dalyvės) turėtų peržiūrėti Sektorių susitarimą, siekdamos labiau sugriežtinti jo sąlygas ir taip siekti bendro tikslo – spręsti klimato kaitos problemą ir toliau mažinti oficialią paramą anglimis kūrenamoms elektrinėms;

(3) numatomas sprendimas peržiūrėti Susitarimą dėl anglimis kūrenamų sektorių turėtų atitikti Europos Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą ir Sąjungos klimato politiką;

(4) Europos Sąjungos Taryba savo 2021 m. sausio 25 d. išvadose dėl diplomatijos klimato ir energetikos srityse paragino pasaulio mastu laipsniškai panaikinti aplinkai kenksmingas iškastinio kuro subsidijas laikantis aiškaus tvarkaraščio ir ryžtingai bei teisingai visame pasaulyje užtikrinti pertvarką siekiant poveikio klimatui neutralumo, be kita ko, laipsniškai atsisakyti energijos gamybai naudoti anglis, jei netaikomas taršos mažinimas, ir pirmiausia nedelsiant nutraukti visą naujos anglių pramonės infrastruktūros trečiosiose šalyse finansavimą;

(5) tikslinga nustatyti poziciją, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi dėl Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų, skirtų anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektams, peržiūros, nes numatomas Susitarimo dalyvių sprendimas pagal Reglamento (ES) Nr. 1233/2011 2 straipsnį bus privalomas Sąjungai ir galės labai paveikti Sąjungos teisės aktų turinį,

[6] 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1233/2011 dėl tam tikrų gairių taikymo oficialiai remiamiems eksporto kreditams, kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 2001/76/EB ir 2001/77/EB (OL L 326, 2011 12 8, p. 45) (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1233/2011).

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Priede išdėstoma pozicija, kurios Europos Sąjungos vardu turi būti laikomasi dėl Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų (toliau – Susitarimas) VI priede pateikto Sektorių susitarimo dėl eksporto kreditų, skirtų anglimis kūrenamų elektrinių elektros gamybos projektams, peržiūros.

2 straipsnis

Susitarimo dėl oficialiai remiamų eksporto kreditų VI priedo pakeitimams, kurie atitinka priedo nuostatas, Sąjungos atstovai gali pritarti be papildomo Tarybos sprendimo.

3 straipsnis

Jeigu dalyvių susitikimo metu arba prieš jį pateikiama naujų pasiūlymų dėl priede išdėstyto dalyko, dėl kurių Sąjungos pozicijos dar nėra, Sąjungos pozicija nustatoma Sąjungai ją suderinus prieš tai, kai dalyvės bus pakviestos priimti Susitarimo pakeitimą. Tokiais atvejais Sąjungos pozicija turi atitikti esamą politiką ir teisės aktus.

4 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Komisijai.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas